

QP Code : 17466

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Attempt any **two** questions from each **section**. (total **four** questions)
(2) Do not use separate **answer book** for each **section**.
(3) **All** questions carry **equal** marks.

SECTION - I

1. Define modernisation and critically evaluate modernisation theory.
2. Dependency on developed countries hold back development. State the views of Paul Baran and A. G. Frank with reference to this statement.
3. Discuss in detail feminist viewpoint on women and development.
4. Write an essay on Schumacher's work 'small is beautiful' as an alternative to western model of development.

SECTION - II

5. Explain the salient features of sustainable development.
6. Discuss in detail the impact of Globalisation on third world countries with respect to the role of state.
7. Evaluate and discuss the snags in the implementation of Reservation policy for scheduled castes and scheduled tribes in India.
8. Write short notes on any **two**.
 - (a) North-South debate
 - (b) Hind Swaraj
 - (c) Culture is missing dimension of development process
 - (d) World system theory

(TURN OVER)

(मराठी रूपांतर)
(३ तास)

गुण - १००

- सूचना : (१) दोन्ही विभागातील कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (एकूण ४)
(२) प्रत्येक विभागासाठी वेगळी उत्तरपत्रिका वापरू नये.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

विभाग १

१. आधुनिकीकरणाची व्याख्या सांगा आणि आधुनिकीकरणाच्या सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
२. विकसित देशावर अवलंबून राहिल्यामुळे विकास खंडीत होतो पॉल बरान व ऐ. जी. फ्रॅंक यांची या विधानासंदर्भातील मते सांगा.
३. स्त्रिया व विकास यावर स्त्रीत्ववादी विचार आधारावर सविस्तर चर्चा करा.
४. विकासाच्या पाश्चात्य नमुन्याला पर्याय म्हणून लहान (लघु) सुंदर आहे यावर शुम्टर यांनी केलेल्या कार्यावर निबंध लिहा.

विभाग २

५. चिरंजीवी विकासाची खास (प्रमुख) वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
६. राज्यांच्या भूमिकासंदर्भात जागतिकीकरणाच्या तिसऱ्या जगातील राष्ट्रांवर पडलेला प्रभाव दाखवा.
७. अनुसूचित जाती आणि जमातीसाठी असलेले आरक्षण धोरणाची अंमलबजावणीत येणारे अडथळे यांचे परीक्षण व चर्चा करा.
८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
 - (अ) उत्तर-दक्षिण वाद-विवाद
 - (ब) हिंद स्वराज
 - (क) विकास प्रक्रियेत संस्कृतीचा पडलेला विसर
 - (ड) विश्व व्यवस्था सिद्धांत